

बर्गद्रिष्टि

Bargadristi Weekly

साप्ताहिक

वर्ष ८ अंक ६ पूर्णाङ्क ३३९

२०८० साउन २२ गते सोमबार

Monday 7, Aug. 2023

पृष्ठ ८

मूल्य रु. १०-

'विश्वमै बदनाम राजनीतिक लाइनमा माओवादी केन्द्र'

काठमाडौं। डेढवर्षपछि बरेको नेकपा (माओवादी केन्द्र) को बैठक सम्पन्न भएको छ। सम्पन्न बैठकले तीन महिने रूपान्तरण अधियान सञ्चालन गर्ने भनेको छ। माओवादी केन्द्रका केन्द्रीय सदस्य लेखनाथ न्यौपानेले आइतबार फेसबुकमा लेखेका छन् - 'रूपान्तरणको अधियानको उद्घाटन भद्रौ १६ मा गर्ने निर्णय थियो तर बैठक सकिएकै दिन लुमिनीबाट सुरु भइसकेले।' दोहोरो नागरिकता, भारतीय रासनकार्ड/राहदारी, तिब्बती शरणार्थी परिचयपत्र, वैदेशिक रोजगारिका नाममा ठगी र अकुत सम्पत्तिमात्र होइन, बैठको लकरमा बन्दुकका गोली राखेको आरोपमा पनि पकाउ परेका ल्हारक्याल लामालाई संस्कृति, पर्थन तथा नागरिक उड्यनमन्त्री सुदूर किरातीको सिफारिसमा मन्त्रिपरिषद् बैठकले लामालाई लुमिनी विकास कोषको उपाध्यक्ष बनाएरछिको आक्रोश हो यो लेखनाथ न्यौपानेको।

न्यौपानेले माओवादी केन्द्रले विश्वमै बदनाम भइसकेको संसदीय व्यवस्थालाई सुदूर गर्ने लाइन लिएको भन्नै माओवाद र संसदवाद सँगसँगै हिँडन सम्भव विचार पनि व्यक्त गरेका छन्। माओवादी केन्द्रभित्र क्रान्तिकारी सोच विचार राख्ने समूह अत्यन्तै कमजोर अवस्थामा रहेको छ। यो समूहले पार्टीभित्र देखिएका गलत

प्रवृत्तिको विरोध गरे पनि पार्टीसँग विद्रोह गर्न भने सकिहेको छैन। माओवादी केन्द्र संसदीय दलदलमा भासिएर रसातलमा पुदासमेत पनि यो समूहले निर्णयक विद्रोह गर्न नसकेपछि यो समूहले अगाडि सार्व विचार र राजनीति पनि अहिले प्रश्नको धेरामा रहेको छ। यो समूहको देखिने गरी नेतृत्व लेखनाथ न्यौपानेले गरेका छन्। उनले माओवादी केन्द्र भन्ने पार्टी पार्टीजस्तै नभएकोले विघटन गर्नुपर्ने र राजनीतिक कोर्स करेक्सन गर्नुपर्ने विचार राखेका छन्।

'क्रान्तिकारी' विचार व्यवहारमा अधिकृत हुने र व्यवहार विचारलाई थप विकास गर्ने साइकल हो। तर माओवादीमा यो साइकल भताभुज लथालिङ्ग छ। न त हाप्रा व्यवहारले विचार थप विकास हुने ठाउँ देखिन्छ, न्यौपानेले भने, 'विचारअनुसारको व्यवहारा नहुँदा धैरै अन्यौलता आएको छ। माओवाद जुन उद्देश्यका निम्नी बनेको सिद्धान्त हो त्यसको प्रयोग हामीले गलत ठाउँमा गरिहेका छैं।'

माओवादलाई संसदीय राजनीतिमा प्रयोग गर्नु नै गलत भएको न्यौपानेको भनाइ छ। 'संसदीय राजनीतिको विचारलाई खुदामा उभयनाथ भताभुज लथालिङ्ग छ। न त हाप्रा व्यवहारले विचार थप विकास हुने ठाउँ देखिन्छ, न्यौपानेले भने, 'विचारअनुसारको व्यवहारा नहुँदा धैरै अन्यौलता आएको छ। माओवाद जुन उद्देश्यका निम्नी बनेको सिद्धान्त हो त्यसको प्रयोग हामीले गलत ठाउँमा गरिहेका छैं।'

क्रान्तिकारी विचार, लाइन र कार्यक्रम छोडेर वर्गीय र राष्ट्रिय आत्मसमर्पणवादी, खुश्चोभी सुधारवादी र संसोधनवादी लाइन लिएपछि माओवादी केन्द्रभित्र मूल्य विघटनले पराकाष्ठा नाघेको छ। मुख्यभर नेताहरुको वर्गउत्थान भएको छ। राज्यको

माओवादलाई संसदीय राजनीतिमा प्रयोग गरिहेका छौं, न्यौपानेले भने।

'शान्तिपूर्ण प्रतिसंर्थको माध्यमबाट समाजवाद ल्याउने लाइन बदनाम राजनीतिक लाइन हो। जुन खुश्चोब हुँदै एपालेसम्म आयो र हामी पनि त्यही ठाउँमा आयो,' न्यौपानेले भने, 'यो लाइनले हामीलाई अगाडि जान त के कुरा यहाँ टिकिरहन पनि संभव छैन।'

प्रश्नहरुको जवाफ दिएपर्ने भएकोले यस पटक प्रचण्डले लिखित रूपमा राजनीतिक प्रस्ताव ल्याउने हिम्मत गरिन्, मौखिक रूपमै लटपटर पारामा कुरा राखे। पार्टीभित्र गणेश प्रवृत्ति भएका केही नेताले यसेलाई नयाँ प्रयोग समेत भन्न थ्याए।

माओवादी केन्द्र वास्तवमा गुटहरुको महासंघ जस्तै छ। पदाधिकारीहरु प्रायः सबैका आ-आफैने गुट छन्, समूह छन्। गुटहरुभित्र तस्करी, माफिया, भ्रष्ट, अनैतिक र स्वेच्छाचारी प्रवृत्ति नराप्रेरी हावी भएको छ।

क्रान्तिकारी विचार, लाइन र कार्यक्रम छोडेर वर्गीय र राष्ट्रिय आत्मसमर्पणवादी, खुश्चोभी सुधारवादी र संसोधनवादी भनाइ छ। 'संसदीय माओवादी सिद्धान्त र संसदीय राजनीतिक प्रणाली एकै ठाउँमा कहीं पनि छैन।' अहिले हामी

स्रोत साधनको दोहन गरी उनीहरु रातारात नवधानद्वय वर्गमा रुपान्तरित भएका छन्।

विचार, राजनीति, संगठन र संघर्षका दृष्टिले, सोच, चिन्मत र प्रवृत्तिका दृष्टिले अनि जीवनशैली र कार्यशैलीका दृष्टिले पनि सामाजिक नेता कार्यकर्ता र एपाले-कांग्रेसका नेता कार्यकर्तामा फरक पाउन छाडिसकेको टिप्पणी जाताजै सुन्न पाइन्छ।

जनयुद्धले उठाएका आमूल परिवर्तनकारी एजेण्डा र सिंगो पार्टीको संकल्पका कारण २०६४ सालमा आफै खुदामा उभयनाथ भताभुज दूलो दल भएकी तल्कालीन नेकपा (माओवादी) पार्टीको मूल नेतृत्वले क्रान्तिकारी विचार र राजनीति छाडेपछि, जनयुद्धले स्थापित गरेका आमूल परिवर्तनकारी एजेण्डा परित्याग गरेपछि विभाजित हुन पुगो। परिणामतः प्रचण्ड नेतृत्वको माओवादी केन्द्र २०७९ मा आइपुदा ३२ सिट्यमा

खुम्चिन पुगो। विचार र राजनीतिले सबै कुपाको फैसला गर्छ भने माओको भनाइलाई आधार बनाएर हेदा माओवादी केन्द्रले आफूनो ओरिजिन विचार राजनीति छाडेपछि उसको ओरालो यात्रा सुरु भएको हो। अब यो आरोलो यात्रा माओवादी केन्द्रका नेता न्यौपानेले

भनेजस्तै रसातलमै पुगेर दुग्धनेछ। अर्थात् राजनीतिक कोर्स क्रेक्सन नगर्ने हो भने माओवादी केन्द्र आगामी ०८४ को संसदीय चुनावमा अस्तित्व रक्षा गर्न पनि सक्ने छैन। चार वा पाँच दलीय मोर्चा जे बनाए पनि जनतामा टेस्ट हुन बाँकी विचार र राजनीति, अनि पात्र र प्रवृत्ति बाँकी नहेकोले उनीहरु जनताको 'नो नट अगेन'को लिस्टमा लिस्टेड भइसकेका छन्।

देश र जनताको हितमा भन्दा अहितमा बढी काम गर्ने, अमेरिकी साम्राज्यवाद र भारतीय विस्तारवादको रक्षा कवच बनेर काम गर्ने पार्टी र राजनीतिको नेपालमा कुनै आवश्यकता छैन भने निष्कर्ष र अनुभूति जनताले निकालिसकेका छन्। 'मिलिजुली सत्तामा जाने बाँडिर्हुँदी लुटी खान' भन्दा अर्को अधिष्ठ नभएपछि यस्ता पार्टी, नेता र कार्यकर्तालाई जनताले राप्रे सबक सिकाउने राजनीतिक विशेषकरू बताउँछन्।

यो धिनलादोर बदनाम राजनीतिको विकल्प जनताले क्रान्तिकारी शक्तिमा खोजिरहेका छन्। जनताले सम्प्र संसदीय व्यवस्था र राजनीतिको विकल्प खोजिरहेका छन्। त्यो विकल्पको रूपमा जनताको नजरमा पर्ने गरी क्रान्तिकारी शक्ति अझै पनि राजनीतिक रामज्ञमा देखाउन सकिरहेको छैन।

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालको भरतपुर महानगरपालिकाको एकता अधिबेशन सम्पन्न

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालको भरतपुर महानगरपालिकाको एकता अधिबेशन सम्पन्न

प्रेम प्रसाद कडेल

चितवन। क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालको भरतपुर महानगरपालिकाको एकता अधिबेशन प्रशिक्षण तथा बैठक भव्यताका सम्पन्न भएको छ।

महानगर संयोजक कृष्ण बरालको अध्यक्षतामा कार्यक्रमको सञ्चालन संचिव रेशे पौडेल नविनले गरेका थिए। कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि जिल्ला पार्टी इन्वार्ज भिम बहादुर खड्का धर्वले पार्टी केन्द्रको योजना र प्रदेश समिति साथै जिल्ला पार्टीको योजना तर्जुमासहितको भाव सबैमा सम्प्रेषण गरेका थिए। उनले नेपाली समाजको वर्तमान समयमा दलालीकरण र तस्करीकरणले क्रान्तिको भविष्य सनिकट बनेको बताए।

कार्यक्रममा विशेष अतिथि जिल्ला पार्टी संयोजक विकासले जिल्ला पार्टीको आगामी कार्य योजनाको प्रशिक्षणमूलक मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए। साथै महानगर समिति जुझार बाँकी २ येजमा

दुई युवा संगठनको एकताबाट जन्मियो

'क्रान्तिकारी युवा संगठन, नेपाल', हरिश भट्टको संयोजकत्वमा ८५ सदस्यीय केन्द्रीय समिति घट्टन

जनस्वयमसेवक नेपालीबाच एकता भेला सम्पन्न भएको छ। एकता भेलाले संगठनको नाम 'क्रान्तिकारी युवा संगठन, नेपाल' राखेको छ। भेलाले हरिश भट्टको संयोजकत्वमा ८५ सदस्यीय अधिबेशन आयोजक समिति निर्माण गरेको छ।

एकता भेलाबाट निर्मित कमिटिलाई बढाई दिएपछि पार्टीका कार्यालय सदस्य तथा युवा संगठनका फ्रायाक्सन इन्चार्ज उदयबहादुर चलाउने दिपकले राष्ट्रियता, जनतन्त्र र जनजीविकाका समस्याहरूलाई लिए युवाहरूलाई संर्घण्मा उत्तर्देशन निर्देशन दिएपछी।

उहाँले दलाल संसदीय व्यवस्थाले गरेको जनधार, राष्ट्रियता, भ्रष्टाचार, सुदूरोर, मिटरब्याजी, माफियाहरूका विरुद्ध क्रान्तिकारी युवाहरूले सडकमा सरात उपस्थिति देखाउनु पर्ने, सडक संघर्ष चक्रिन्द

सम्पादकीय

झिप्जी प्रतिवेदन तत्काल सार्वजनिक गर !

तत्कालीन प्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराईको भारत भ्रमण (०६८ कात्तिक ३ देखि ६) मा झिप्जी गठन गर्ने सहमति भयो । १९५० को सन्धिलगायत सबै दुइपक्षीय सम्बन्धको समग्र समीक्षा गर्न दुवैतरका विज्ञ समूह सहभागी गराउने सहमति भएको थियो । भारतमा प्रधानमन्त्री डा. मनमोहन सिंह थिए । त्यसवेला जारी संयुक्त वक्तव्यको १८आँ बुँदामा लेखिएको छ, 'दुवै पक्ष नेपाल-भारत सम्बन्धको पूर्णताको समीक्षा गर्न तथा निकट, बहुआयामिक सम्बन्धलाई थप मजबुत पार्ने गरी सल्लाह दिन प्रबुद्ध व्यक्ति समूह (झिप्जी)को प्रस्ताव गर्दछन् । प्रस्तावित समूहको मोडालिटी आपसी सरसल्लाहमा चैडै नै तय गर्न दुवै पक्ष सहमत छन् ।'

भारतमा भाजपाले सरकार बनाए प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी भ्रमणमा आउँदा पाँच कायदिशासहित झिप्जी गठन गर्ने सहमति भयो । २० साउन ०७१ मा भएको संयुक्त वक्तव्यमा यो उल्लेख छ । परास्त्रमन्त्रीस्तरीय नेपाल-भारत संयुक्त आयोगको बैठकले झिप्जीको कार्यकाल दुई वर्ष र बजेट नेपाल र भारत दुवैले एक-एक लाख डलर विनियोजन गर्ने निर्णय गरेको थियो । नेपालले ०७२ पुसमा चार सदस्य तोक्यो, भारतले ८ फाइन ०७२ मा सदस्य घोषणा गयो । नेपाल पक्षका संयोजक डा. भेषबहादुर थापा तथा सदस्यहरूमा सूर्यनाथ उपाध्याय, नीलाम्बर आचार्य र राजन भट्टराई थिए । नेपालतर्फ सुरुमा डा. लालबाटु यादवको नाम दुर्गिएकोमा पछि उनको नाम हटाएर भट्टराईलाई राखिएको थियो । भारतमा भगतसिंह कोस्यारी संयोजक तथा जयन्त प्रसाद, महेन्द्र पी लामा र बिसी उप्रेती सदस्य थिए । उप्रेतीको निधन भइसकेको छ ।

"दुई देशबीच विगतमा भएका सबै सहमति, सम्झौता र व्यवस्थापनको पुनरावलोकन गर्ने २१४ शताब्दीको विकासित परिवेशको आवश्यकताका आधारमा दुवै सरकारलाई सिफारिस गर्ने, दुई देशबीच आपसी विश्वास, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र राजनीतिक सम्बन्ध थप मजबुत बनाउन आवश्यक उपायहरूको सिफारिस गर्ने, यो शताब्दीमा दुई देशबीच थप सुदृढ सम्बन्धका निमित्त आवश्यक संस्थागत संयन्त्र/दाँचा सिफारिस गर्ने, शान्ति, समृद्धि, हार्दिकता अभिवृद्धि गर्ने सीमापार अपाराध निर्मूलीकरणका निमित्त उपाय सिफारिस गर्ने, दुई देशबीच मित्रता प्रवर्द्धन र सुदृढीकरणका लागि आवश्यक अन्य क्षेत्र सिफारिस गर्ने" यी पाँच कायदिशका आधारमा तयार प्रतिवेदन यतिका वर्षमा पनि भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले बुझन चाहेका छैनन् । भारतीय शासकको इशारामा नेपालका प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालले पनि बुझन अनकनाएपछि अध्ययन प्रतिवेदनमा सम्बद्ध नेपाली विज्ञहरूले झिप्जी प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने चेतावनी दिइरहेका छन् । तर हालसम्म सार्वजनिक भने गरेका छैनन् । उनीहरूले विभिन्न माध्यम अपनाएर चाँडे प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने बताएका छन् ।

देशको स्वाधीनता, भौगोलिक अखण्डता तथा सार्वभौम सत्तासँग जोडिएको ऐतिहासिक महत्वको झिप्जी प्रतिवेदनमा भएका समग्र विषयस्तु जे हुन् त्यही रूपमा आम नेपाली नागरिकले जान बुझन पाउनु उनीहरूको नैसर्गिक अधिकार हो । आधारभूत सूचनाको हक हो । यतिका वर्षसम्म दराजमा थन्क्याएर राख्नु विज्ञ समूहको पनि गैरिजम्मेवारीपन हो । नेपाल र भारत दुवै सरकारले बुझन नचाहेने हो भने आम जनतामा त्यो विषय तत्काल सार्वजनिक गर्नुपछ ।

भारतीय विस्तारावादको नाड्यो नाच नेपालमा चरितरहेको छ । लिमिप्याधुरा-लिमुलेक-कालापानी क्षेत्रमाथि कब्जा जमाएको बर्षे भइसक्यो । कपिलवस्तु र लुम्बिनी क्षेत्र पनि भारतकै अखण्ड नक्सामा पर्छ भनेर संसद भवनमै नक्सा राखेको छ । नेपालको प्रधानमन्त्री भारत भ्रमणमा जाँदा अतिक्रमित भूमिकारे विषय उठाउँदा भारत रिसाउने, सम्बन्ध बिग्रने भन्दै विषय नउठाएको निर्लज्ज अधिव्यक्ति दिन्छन् । यो भन्दा दूलो राष्ट्रघात के हुन्छ ? उनले झिप्जी प्रतिवेदनका सम्बन्धमा समेत यही नालायिकी अभिव्यक्ति दिए छन् । अब आप देशभक्त र क्रान्तिकारी शक्ति नजाने र स्वाधीनता बचाउन नलाने हो भने देश थाहै नपाई विदेशीको गुलाम भइसक्छ र देशको अस्तित्व नै नमेट भएर जान्छ । तसर्थ, झिप्जी प्रतिवेदन अभिलम्ब सार्वजनिक गर्नुपछ । यो आम जनताको चासो र सरोकारको महत्वपूर्ण र संवेदनशील विषय पनि हो ।

परिवर्तनको सम्बाहक

WELCOME मूलबाटो **WELCOME**

सांस्कृतिक सामाजिक सांस्कृतिक सामाजिक सामाजिक सामाजिक सामाजिक

सत्यतथ्य निष्पक्ष खबर तथा
विचारका लागि सधैँ हेँ र पढ्ने गराँ ।

www.moolbato.com

केन्द्रीय समितिको बैठकले चौबाटोमा पुऱ्याएको माओवादी केन्द्र

● डा. केशव देवकोटा ●

भयो । बैठकमा पार्टीभित्र बढेको नातावाद र कृपावाद तथा पछिल्लो सुन काण्डसम्मका कुराहरू उठे । कतिपयले पार्टीमा दर्जनी गुट रहेकोभन्दै त्यस्तो प्रवृत्ति पार्टीका लागि घाटक हुने बताउन भएको थियो । खासमा राजनीतिकरूपले दक्षिणपन्थी बाटोमा रहेको माओवादी केन्द्रको केन्द्रीय समितिको बैठक अर्थ न वर्थको हुनुपागेको छ । माओवादी केन्द्र दक्षिणपन्थी बाटोमा कसरी आगाड बढिरहेको छ भन्ने कुरा यो बैठक ताजा उदाहारण बनेको छ । बैठकका छलफलहरूलाई हेर्दा सो पार्टीले मालेमावादलाई पूरी परित्याग गरेको देखिएको छ ।

बैठकमा पार्टीको अधिकतम र न्युनतम कार्यक्रम, विदेश नीति, नेपालमा बढ्दो विदेशी हस्तक्षेप, नेकासँग हाल भैरवेको सहकार्य, भाजपासँग सहकार्यका लागि गरिएको लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बिषयमा खासै टिकाटिप्पणी भएनन् । त्यसैगरी मालेमावाद, देशको धर्म र संस्कृति, शोषित पीडित जनताको खास अवस्था, सर्वहारा अधिनायकत्व, अन्तर्राष्ट्रीय भाइचारा लगायतका कुराहरूमा पनि कुराहरूसमेत उठेनन् । देशको आर्थिक संकट र संस्कृति, शोषित पीडित जनताको खास अवस्था, सर्वहारा अधिनायकत्व, अन्तर्राष्ट्रीय भाइचारा लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन । पार्टीका अध्यक्षलेखनमेत लिखितरूपमा राजनीतिक प्रतिवेदन प्रस्तुतगर्ने आवश्यकता देख्नु भएन । अध्यक्षले मौखिकरूपमा प्रस्तुत गरेको चाहार्हारूलाई केन्द्रीय सदस्यले पनि सोहीभन्नासँग व्याख्या र विश्लेषण गरेको देखियो । पार्टीको नाम माओवादी केन्द्र भएपनि खासरूपमा 'नयाँ कायेस'कारूपमा उदाउँदै गरेको देखिएको नै प्रस्तुत भए । पार्टीका अध्यक्षलेखनमेत लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन । कतिपयले कार्यसंग नियन्त्रणमेत लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन ।

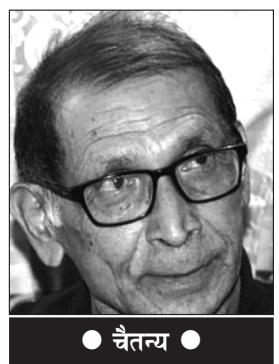
पार्टीको अधिकतम नाम आओवादी केन्द्र भएपनि खासरूपमा 'नयाँ कायेस'कारूपमा उदाउँदै गरेको देखिएको नै प्रस्तुत भए । कतिपयले कार्यसंग नियन्त्रणमेत लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन । कतिपयले कार्यसंग नियन्त्रणमेत लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन ।

पार्टीको अधिकतम नाम आओवादी केन्द्र भएपनि खासरूपमा 'नयाँ कायेस'कारूपमा उदाउँदै गरेको देखिएको नै प्रस्तुत भए । कतिपयले कार्यसंग नियन्त्रणमेत लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन । कतिपयले कार्यसंग नियन्त्रणमेत लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन ।

पार्टीको अधिकतम नाम आओवादी केन्द्र भएपनि खासरूपमा 'नयाँ कायेस'कारूपमा उदाउँदै गरेको देखिएको नै प्रस्तुत भए । कतिपयले कार्यसंग नियन्त्रणमेत लिखित संझौता, अन्य कम्युनिस्ट पार्टीहरूलाई हेर्दै दृष्टिकोण लगायतका बैठकमा पार्टीको अधिकतम र अस्तव्यस्ताका बारेमा पनि खासै चर्चा भएन ।

बनाउन नहुने, पार्टीमा उपरेहदको व्यवस्था लागूमार्युपर्ने जस्ता कुराहरू पनि उठाएको देखियो । बहुसंख्यक केन्द्रीय सदस्यको भनाई पार्टी आरालो लागेको भनेमा एकमत थियो भने उनीहरूले आरालो यात्रामाथि ब्रेक लगाउपर्ने माग पनि गरेको थियो । पार्टीको नीति र नेतृत्वको कार्यशैलीमाथि निर्मम समीक्षाको आवश्यकता पनि औलाइएको थियो । बहुसंख्यक केन्द्रीय सदस्यले पार्टी पुर्णाङ्गित र नेतृत्वस्थितगर्दै नयाँ पार्टी बनाउन माग गरेको देखिएको थियो । भास्टै दुई दशकदेखि पार्टी निरन्तर सत्ता र शक्तिमा हेहो भएको प्रस्ताव गरेको देखिएको छ । तर

अक्टोबर क्रान्तिले नेपाली साहित्यमा पारेको प्रभाव

● चैतन्य ●

१. सन् १९७७ अक्टोबर २५ (नयाँ पात्रों अनुसार नोभेम्बर ७)मा रसमा कम्युनिस्ट पार्टीको नेतृत्वमा समाजवादी क्रान्ति सम्पन्न भयो। यसलाई मानव जातिको इतिहासमा नयाँ युगको नयाँ अध्यायको थालीनीका रूपमा लिनु पर्दछ। महान् अक्टोबर समाजवादी क्रान्तिको ऐतिहासिक, सैद्धान्तिक र व्यावहारिक दृष्टिले युगान्तकारी महत्व रहेको छ।

अहिले अक्टोबर क्रान्ति सम्पन्न भएको एक सय वर्ष पूरा भएको छ। महान् अक्टोबर क्रान्तिको शतावर्षीकाका सन्दर्भमा आयोजित यस समारोहमा प्रस्तुत यो अवधारणा पत्र मूलतः नेपाली साहित्यमा अक्टोबर क्रान्तिले पारेको प्रभावसित सम्बन्धित विषयमा केन्द्रित रहेको छ।

२. पश्चिमी देशहरूमा युँजीवादी क्रान्तिको विकाससिते युँजीपति वर्ग र सर्वहारा वर्ग बीचको अन्तर्वरोध तीव्र बन्दै गयो। यसै क्रममा सामन्तवादका विरुद्धको सङ्घर्षमा प्रगतिशील भूमिका खेलेको युँजीपति वर्गले प्रतिक्रियावादी स्वरूप ग्रहण गर्न थाल्यो। फलतः सर्वहारा वर्गले युँजीपति वर्गका विरुद्धको सङ्घर्षमा प्रगतिशील भूमिका खेलेको युँजीपति वर्गले प्रतिक्रियावादी स्वरूप ग्रहण गर्न थाल्यो। यसै परिसरमा कम्युनिस्ट पार्टीको स्थापना भयो, परन्तु पेरिस कम्युनले जुन मान्यता प्रस्तुत गयो त्यो महान् अक्टोबर क्रान्तिमा नयाँ ढाँचे अधिव्यक्त भयो। अक्टोबर क्रान्तिको विश्वव्यापी रूपमा प्रभाव पर्यो। चीन भारतलगायतका देशहरूमा कम्युनिस्ट पार्टीको स्थापना भयो र त्यसै क्रममा विभिन्न उत्तीर्णित देशहरूमा अक्टोबर क्रान्तिको आलोकन्मा समाजवादी तथा जनवादी क्रान्तिको प्रकरण अगाडि बढ्दो। चीनमा नयाँ जनवादी क्रान्ति सम्पन्न भयो।

३. रसी अक्टोबर क्रान्ति एकान्तिर मार्क्सवादको पथप्रदर्शनमा सम्पन्न क्रान्ति थियो, भयो। अर्कान्तिर त्यो मार्क्सवादको सफल प्रयोग पनि थियो। साथै मार्क्सवादको सफल प्रयोगका बीचबाट रसमा त्यसप्रकारको सिद्धान्त मार्क्सवाद-लेनिनवादका रूपमा विकसित हुन पुर्यो। यसै क्रम चीनमा मार्क्सवाद-लेनिनवादको प्रयोगका बीचबाट मार्क्सवाद-लेनिनवाद-माओवाद विकसित भयो।

४. साहित्यका रूपमा अक्टोबर क्रान्तिका मूलतः दुई पक्ष थिए। पहिलो मार्क्सवादी सिद्धान्त, विश्वदृष्टिकोण तथा सौन्दर्य चिन्तनगत सम्बन्धी पक्ष र दोस्रो, साहित्यका सिद्धान्त तथा सिर्जनात्मक नीतिगत सम्बन्धी पक्ष। पहिलो पक्ष अनुसार अब साहित्य पुँजीवादी होइन, मार्क्सवादिहरा पथप्रदर्शित बन्न पुर्यो। दोस्रो पक्ष अनुसार अब साहित्यमा पुरानो यथार्थवाद होइन नयाँ यथार्थवाद अर्थान् समाजवादी यथार्थवादले अग्रगामी भूमिका निर्वाह गर्न पुर्यो।

५. अक्टोबर क्रान्तिप्रचार दोस्रो विश्वयुद्धमा स्टालिनहरूमा प्रस्तुत अद्भूत पराक्रम नाजिवाद फासिवादको पराजय, चीनलगायतका देशहरूमा नयाँ जनवादी क्रान्तिको विजय, भारतमा विकसित तेलाङ्गाना सशस्त्र सर्वांगी तथा साम्राज्यवाद विरोधी सङ्घर्षको प्रक्रियामा नेपालमा कम्युनिस्ट पार्टीको स्थापना भयो। नेपालमा सैद्धान्तिक, राजनीतिक,

साज्ञानिक, सङ्घर्ष सम्बन्धी क्षेत्रमा मार्क्सवाद-लेनिनवाद र महान् अक्टोबर क्रान्तिको प्रभाव संशक्त रूपमा विकसित हुन पुर्यो। यो प्रभाव संस्कृति, कला, साहित्य र सौन्दर्य चिन्तनका क्षेत्रमा फैलैंदै र विकसित हुँदै गयो।

६. जुन वेला अक्टोबर क्रान्तिको नेपाली साहित्यमा प्रभाव पर्न थाल्यो त्यसको ठीक अधि तथा त्यस समयमा नेपाली साहित्य स्वतः स्फुर्त यथार्थवाद, बुर्जुवा यथार्थवाद र आलोचनात्मक यथार्थवादका अभिलक्षणहरू विद्यमान थिए। साँचो भने हो भने नेपाली साहित्यमा बुर्जुवा यथार्थवाद, आलोचनात्मक यथार्थवाद र समाजवादी यथार्थवाद भएडै एकैचोटी प्रकट हुन पुरेको पाइन्छ।

७. नेपालमा कम्युनिस्ट पार्टीको स्थापनाप्रचार साहित्यको क्षेत्रमा अक्टोबर क्रान्तिको ऐतिहासिक, सैद्धान्तिक र व्यावहारिक दृष्टिले युगान्तकारी महत्व रहेको छ।

(क) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २००७ सालको आसपासदेखि २०१७ सालको आसपाससम्मको अवधिहो। यस अवधिमा २००८ मा श्यामप्रसाद शर्माको पहलमा प्रकाशित बन्दै गयो त्यसको ऐतिहासिक प्रकृयालाई मूलतः यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

(ख) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २००९ मा कृष्णचन्द्रसिंह प्रधानद्वारा र अधिकारी भएको हो। यस अवधिमा २०१० मा श्यामप्रसाद शर्माको पहलमा प्रकाशित बन्दै गयो त्यसको ऐतिहासिक प्रकृयालाई मूलतः यसरी प्रस्तुत गर्न सकिन्छ।

(ग) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०११ को आसपास हुँदै २०१२ सालमा प्रगतिशील भूमिका, २०१२ को आसपासले यथार्थवादको आलोकना करिवाएको हो। यस अवधिमा २०१३ मा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(घ) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०१४ को आसपास हुँदै २०१५ सालमा यथार्थवादको आलोकनको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो। यस अवधिमा २०१६ को आसपासले यथार्थवादको आलोकनको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ङ) दोस्रो अधिकारी : यो सामान्यतः २०१७ को आसपास हुँदै २०१८ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो। यस अवधिमा २०१९ को आसपासले यथार्थवादको आलोकनको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ज) दोस्रो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२० को आसपास हुँदै २०२१ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(क) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२२ को आसपास हुँदै २०२३ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ख) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२४ को आसपास हुँदै २०२५ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ग) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२६ को आसपास हुँदै २०२७ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(घ) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२८ को आसपास हुँदै २०२९ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ङ) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२३ को आसपास हुँदै २०२४ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ज) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२५ को आसपास हुँदै २०२६ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(क) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२७ को आसपास हुँदै २०२८ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ख) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२९ को आसपास हुँदै २०२३ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ग) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२३ को आसपास हुँदै २०२४ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(घ) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२४ को आसपास हुँदै २०२५ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ङ) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२५ को आसपास हुँदै २०२६ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ज) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२६ को आसपास हुँदै २०२७ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(क) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२७ को आसपास हुँदै २०२८ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ख) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२८ को आसपास हुँदै २०२९ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(ग) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२९ को आसपास हुँदै २०२३ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(घ) पहिलो अधिकारी : यो सामान्यतः २०२३ को आसपास हुँदै २०२४ सालमा निर्माणको विकाससिते त्यो प्रथाप्रदर्शनमा आलोकनको विकाश भएको हो।

(

संस्मारणात्मक...

अधीरेष्ट कहिलेकाही त घोषित वर्गसंघर्षको रूप पनि लिन्थ्यो। चौथो महाधिवेशन (चौम) भित्र मोहनविक्रम सिंहको स्कुलिंगले नेपाल कायनिस्ट पार्टीका संस्थापक पुष्पलाललाई समेत उहाँले निरडकुस पञ्चायती व्यवस्थाका विश्वदृष्टिका विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिएन भन्न तत्कालीन माले त आफूलाई मात्रै क्रान्तिकारी सम्झने बाँकी सबै दक्षिणपश्चीमी संशोधनवादी भनेको के कुरा। तै पनि २०३५/०३६को आन्दोलनमा काठमाडौंमा आन्दोलनलाई अगाडि लैजान माले र चौमबीचका सहकार्य गरिएको थियो र त्यसको राजतन्त्र विश्वदृष्टिको आन्दोलनमा एउटा ऐतिहासिक महत्व रहेको छ।

तत्कालीन माले जसको विद्यार्थी नेता टंक कार्लाई पार्टीले वैधानिक कार्यका लागि खटाएको र पार्टीको तर्फबाट चौम समर्थक युवा विद्यार्थीका लागि संयोजन गर्ने जिम्मा काठमाडौंमा यो लेखका लेखकलाई दिइएको थियो। निर्मललामा उपत्यका विशेष व्यूरोको इनचार्ज हुनुहुन्थ्यो र लेखक त्यही व्यूरोको एउटा युवा सदस्य थिए। पार्टीले वामपश्चीमी विद्यार्थीहरूबीचमा कार्यगत एकतामन्त्र निर्णय गरे विमोजिम त्यसबेलाको एउटा सशक्त कम्युनिस्ट पार्टी चौम र मालेबीचमा गरिएको कार्यगत एकता अनुसार चौमको तर्फबाट लेखक स्वयम् र मालेबाट टंकजीको बीचमा गरिए गोप्य भेटापाट र छलफलमा कार्यक्रम गरिएको तर आन्दोलनको सुरु सुरुमा कार्यक्रममा सधै मालेको उपर्युक्त नाय रहन्थ्यो र चौमको नै बाह्यता रहन्थ्यो, खासगरी भक्तपुर र ठीमीको पार्टी किसानको सहभागिता काफी रहन्थ्यो। मालेभित्र जनवारीय संगठनको आवश्यकतालाई संशोधनवादको रूपमा लिने र सबै वैधानिक आन्दोलनलाई पनि नकार्ने सोच बतियो हुँदै आएकोले विद्यार्थी अन्दोलनमा यसको असर स्पष्ट देखिन्थ्यो।

यसवारे टंकजीले उहाँको लेखमा धेरै कुरा उल्लेख गरी सकुम्भएको छ। त्यसबेला लेखक चौमको विद्यार्थी संगठनको उपत्यका इन्चार्ज थिए। पाकिस्तानका भूतपुर राष्ट्रपति जुन्फिकर अति भूटेलाई २०३५ चैत्र २१ गते फासि दिइएको थियो र २०३६को जनमत संग्रह घोषणाका लागि राजतालाई वाध्य पार्ने काम त्यसबेला कम्युनिस्ट विद्यार्थीको नै महत्वपूर्ण भूमिका थियो भन्न वारे त बलबाहुदुर्जीको लेखमा नै उहाँले नकारातक रूपले स्विकार गनु भएको छ। यो सही हो कि आन्दोलनको सुरुमा नेविसधका नेता बलबाहुदुर के.सी., नेकपा (मार्क्सवादी)का शरणविक्रम मल्ल र विद्यार्थी फेड्रेशनका कैलास कार्की त्यस आन्दोलनका अग्रणी देखिन्थ्ये। जब उनीहरूले सरकारासंग आन्दोलनलाई बीचमा सम्झौता गरेर धोका दिए, चौम र माले विद्यार्थीले त्यसलाई राजतन्त्र विवरेधी अन्दोलनमा लैजाने उद्देश्यका साथ आन्दोलनलाई अगाडि बढाउने निर्णय विमोजिम बलबाहुदुर्जीले भनेभै जेठ ६ को समझौता धोका हो भद्रै आन्दोलनलाई अभ सशक्त बनाउने निर्णय विमोजिम जेठ ७ र जेठ ८ गते आन्दोलनले उच्चता लिई गयो परिणाम जेठ ९ को घटना भएको हो जसवारे टंकजी र बलबाहुदुर्जीले लेखेको लेखमा यो लेखकको पनि सहमति छ।

चौम समर्थीत विद्यार्थीका तर्फबाट आन्दोलनमा बालकृष्ण पौडेयाल र तारा न्यौपाने र, मालेको तर्फबाट बलराम समालादिको भाषणले आन्दोलनमा उर्जा दिने काम गर्दथ्यो। बैत्र २२ गते बाट रुपुले बढाउने गयो कि चौमबालाहरूको सुरुदेखीको संख्यात्मक सहभागितामा खास थपघट भस्न तर

मालेको सहभागिताले उच्चता लियो र परिणाम जेठ ९ गतेको उत्कर्षको आन्दोलनमा चौमबालाहरूको सक्रिय उपस्थिति त थियो तर पनि गोरखापत्र र शनेवानीमाथिको आक्रमण र आगोलामीमा चौमबालाहरूका प्रत्यक्ष भूमिका थिएन। मालेका कार्यकर्ता बढता सशक्त रूपले लागेका थिए। त्यसबेला लेखक आन्दोलनको जो पिपलबोट वारीपरी न्युरोडमा केन्द्रित थियो सक्रिय उपस्थिति थियो र लेखकले अचम्प पर्ने गरी ती घटना भएका थिए र यो सबै कसरी सम्भव हुन गयो? किनभने यो त घोषित योजनामा थिएन। तर जनता यसरी अगाडि आएका थिए कि गोरखापत्र र शनेवानीमाथिको आक्रमण र आगोलामीमा प्रत्यक्ष सहभागिता बनेन। जे होस त्यही कारणले नेपालमा राजान्तर संग्रह गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिएन भन्न र अर्धांचीमा जिल्लामा त यो अलि पेचिलो थियो। चौमका कार्यकर्ता र पुष्टलाललाई समेत उहाँले निरडकुस पञ्चायती व्यवस्थाका विश्वदृष्टिका विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त यो अलि पेचिलो थियो। चौमका कार्यकर्ता र पुष्टलाललाई समेत उहाँले निरडकुस पञ्चायती व्यवस्थाका विश्वदृष्टिका विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिएन।

यसबेला लेखक आन्दोलनको जो पिपलबोट वारीपरी न्युरोडमा केन्द्रित थियो सक्रिय उपस्थिति थियो र लेखकले अचम्प पर्ने २०३४ सालको देशब्यापी राजतन्त्र विवेची पर्चा काण्डमा प्यूठानमा कम्युनिस्ट लाई र पञ्चभावका क्रियाकालहरूले पर्चाकाण्डलाई यसरी अगाडि बढाए कि त्यसबेला आफूले काम गर्दा जे जिति शिक्षकहरूलाई कायनिस्ट बनाएका थिए। किनभने यो योजना त्यहाँबाट नै उनीहरूको व्यापक भण्डाफोर गर्न सकिएन। तर पनि का कुसुम र लेखकले नेपाली कांग्रेसको राजनीतिक भण्डाफोरलाई प्यूठानमा जस्तै निस्तरता दिए।

समग्रमा त्यसबेला पार्टीले गरेका ती आम सभाहरूबाटे त्यसबेलाको पिटिमा खासगरी प्यूठानमा अहिले पनि केहि चर्चा परिचार्चा गरेको पाइन्छ। क. कुसुमको अलो र खालामादो शरीर र त्यसबाट निक्केका शब्दहरूले आमसभामा ऊर्जा दिएको थियो। वर्षाको समय थियो। प्यूठानका खेतका आली र कुलाहरू भएर हिंदवा का कुसुमको भारीभएकमको शरीर कति ठाउँमा लडन परेका घटना सम्भदा अहिले पनि हाँसो लाप्दछ। खासगरी क. कुसुमको मृत्युपुर्ण यस लेखकले नेपालीको नामस परलमा रहेका उहाँका सम्भन्ना एक गरी आउने गर्न्छ।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

फेरि त्यसबेला नेपाली कांग्रेसको पिटिमा काम गर्दा जे जिति शिक्षकहरूलाई कायनिस्ट बनाएका थिए। किनभने यो योजना त्यहाँबाट नै उनीहरूको व्यापक भण्डाफोर गर्न सकिएन। तर जनता यसरी अगाडि आएका थिए कि गोरखापत्र र शनेवानीमाथिको आक्रमण र आगोलामीमा प्रत्यक्ष सहभागिता बनेन। जे होस त्यही कारणले नेपालमा राजान्तर संग्रह गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए। यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए। यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए। यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए। यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए। यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए। यो घोषणाको चौम र माले दुवैले धोका हो भनेर आन्दोलनलाई गर्न विवरणीय शर्तमा नै किटाम गरिएकोले त्यो संगको कार्यगत एकता त सोंचे पनि कुरा थिए।

भएकोले नेपाली कांग्रेसले पनि हामी भन्दा अगाडि प्यूठानमा आमसभागर्ने पहल गरिएको थिएन।

प्यूठानमा पञ्चहरूले आफूलाई बलियो छौ भनेर गर्दीथए र त्यसबाट

आलोपालो

के हो तीव्र रूपमा उदाइरहेको ग्लोबल साउथ ?

● हेइन फ्रेडरिक ●

अफ्रिका, एसिया र ल्याटिन अमेरिकी क्षेत्रका अग्रणी राष्ट्रहरू युक्तेन युद्धका मामिलामा नेटोको पक्षमा उभिन इन्कार गरेका छन्। यसले 'ग्लोबल साउथ' 'दक्षिणी गोलाई' शब्दावलीलाई फेरि चर्चामा ल्याइदिएको छ। उदाहरणको लागि हालैको एक समाचारमा 'ग्लोबल साउथका

क्याथोलिक उदाहरादी पत्रिका कमन्विलमा ओस्लेस्वीले भियतनाम युद्ध भनेको उत्तरदारा 'दक्षिणी गोलाईमाथिको अधिपत्यको नितजा हो' भनेर लेखेको थिए। तर, सन् १९९१ मा सोभियत सङ्को पतन अर्थात् 'दोस्रो विश्व' को पतनसँगै 'ग्लोबल साउथ' शब्दावलीले महत्व पाएको थियो। यसअघि विकासशील मुलुकलाई 'तेस्रो विश्व' को संज्ञा दिइन्थ्यो। तेस्रो विश्व

द्वैरूजो मुलुक किन रूपमाई समर्थन गर्छन ?' भने शीर्षक थियो। त्यसैरी 'युक्तेन' 'ग्लोबल साउथका मुलुकसामु रूपमाई चुनोती दिन आग्रह गर्दै' शीर्षकमा अर्को समाचार प्रकाशित भएको थियो। 'ग्लोबल साउथ' भनेको आधिकार्या के हो ? किन यो शब्दावलीले महत्व पाइहेको छ ?

पहिले 'विकासशील', 'कम विकसित' वा 'अविकसित' भनेर चिनिने मुलुकलाई ग्लोबल साउथका मुलुकको संज्ञा दिइन्छ। केही मुलुकलाई छोड्ने हो भने यी अधिकार्या मुलुक पृथ्वीको दक्षिण गोलाईका अफ्रिका, एसिया र ल्याटिन अमेरिकी क्षेत्रमा पर्छन्। सामान्यतया ग्लोबल साउथका मुलुक उत्तर अमेरिका, युरोप र ओसेनियाका मुलुक अर्थात् 'उत्तरी गोलाईका' तुलनामा गरिब छन्, आम्दानी असमानता उच्च छ, न्यून औसत आयु छ र जीविका असहज छ।

ग्लोबल साउथ शब्दावलीलाई राजनीतिक अधिन्यन्ता कार्ल ओग्लेस्वीले सन् १९६९ मा पहिलोपटक प्रचलनमा ल्याएको मानिन्छ।

शब्दावलीलाई अल्फ्रेड सौभीले सन् १९५२ मा प्रचलनमा ल्याएका थिए, जहाँ उनले विश्वको स्तरीकरणलाई फ्रान्सका तीन मान्यता स्थान (एटेर्डस) सँगै क्रमशः सामन्त, पादरी र बुर्जुवासंग तुलना गरेको थिए। 'पहिलो विश्व' ले उन्नत युँजीवादी मुलुक, 'दोस्रो विश्व' ले सोभियत सङ्को नेतृत्वको समाजावादी मुलुक र 'तेस्रो विश्वले' विकासशील मुलुकलाई जनाउँथ्यो। र त्यतिवेला कर्यालय विकासशील मुलुक उपयोगे थै थिए।

समाजशास्त्री पिटर वोस्लर्को सन् १९६४ मा प्रकाशित 'द थर्ड वल्ड: अ भाइटल न्यु फोर्स इन इन्टरनेशनल अफेयर्स' पुस्तकले तेस्रो विश्व शब्दावलीलाई थप चर्चित बनाएको थियो। पुस्तकमा उन्ने द्विधर्वी शीतयुद्धको प्रतिक्रियामा सुरु भएको असंलग्न आन्दोलन निर्माणमा 'तेस्रो विश्व' ले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको उल्लेख गरेको थिए। वोर्सेले तेस्रो विश्व शब्दावलीलाई सकारात्मकरूपमा लिएका थिए तर यो शब्दले गरिबी, बाँकी ७ येजमा

पानीको स्रोत तथा वितरण प्रणाली सफा राख्नै

- पानीका मुहान तथा स्रोतलाई सफा र सुरक्षित राख्नै।
- खानेपानीको मुहान तथा स्रोतमा गाईवस्तु, चराचुरुङ्गी तथा अन्य जीवजन्तु छिर्न नसक्ने गरी तारबार गर्नै।
- पानीको मूल, पानी प्रशोधन यन्त्र तथा पानी भण्डारण गर्ने ट्यांकी समय-समयमा सफा गर्नै।
- घर तथा सार्वजनिक स्थलका पानी ट्यांकी, धाराका टुटी तथा पानी संकलन गरिएका भाँडा समय-समयमा सफा गर्नै।

नेपाल सरकार

विश्वापन बोर्ड

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित
तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

• ISI स्टापल्डरको लिमिटेड बाहिर रबर कोट गो बीचमा स्टिलको जाली गएको ३ तहको होजाइप

• उच्च गुणस्तरको रेनज्लेटर

• पुन: प्रयोग गर्न नसाकिने प्लास्टिक सिल गएको रिलिंगर

• कम्प्यूटर प्रतिसिलात चल्ने प्लास्ट. तीलमा सोहै आगा द्वयक हुँदूलो

• ग्रूप्सो काठमाडौं र्या... स इण्डस्ट्रिज लिमिटेड

• ग्रूप